

Kohtuasi C-722/23 [Rugu]ⁱ

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

28. november 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour de cassation (kassatsioonikohus, Belgia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

22. november 2023

Kassaator:

AR

Cour de cassation de Belgique (Belgia kassatsioonikohus)

Kohtuotsus

[...]

AR, sünnikoht: [...] (Rumeenia), sünniaeg: [...]

elukoht: [...]

isik, kelle kohta on tehtud Euroopa vahistamismäärus, kassaator,

[...]

I. KOHTUMENETLUS

Kassatsioonkaebus on esitatud cour d'appel de Bruxelles'i, chambre des mises en accusation'i (Brüsseli apellatsioonikohus, süüdistusajade kolleegium) 30. oktoobri 2023. aasta kohtuotsuse peale.

[...]

ⁱ Käesoleva kohtuasja nimi on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetluspoole tegelikule nimele.

II. KOHTU OTSUS

- 1 Kassatori kohta, kes on Rumeenia kodakondsusega, kuid kes elab apellatsioonikohtu väitel Belgias, on tehtud Euroopa vahistamismäärus, mille andsid 1. augustil 2023 välja Rumeenia ametiasutused nelja-aastase vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks.

Chambre du conseil (eeluurimiskohtunik) keeldus selle Euroopa vahistamismääruse täitmisest 19. detsembri 2003. aasta Euroopa vahistamismääruse seaduse (loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen) artikli 4 punktis 5 ette nähtud alusel, et kinnipidamistingimused Rumeenias tekitasid kassaatorile ohu, et rikutakse tema põhiõigusi, antud juhul nimelt inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 3 kaitstud õigusi.

Prokuratuuri edasikaebuse peale jättis süüdistusajade kolleegium selle kohtumääruse muutmata, kuid otsustas peale selle, et Euroopa vahistamismääruses käsitletud nelja-aastast vabadusekaotuslikku karistust „saab täide viia Belgias“, vastavalt 19. detsembri 2003. aasta seaduse artikli 6 punktile 4, kuna risk, mida artikli 4 punktiga 5 on tahetud vältida, puudutab Rumeenias mõistetud karistuse täideviimise viisi, mitte menetlust, mille tulemusena kassaator seal süüdi mõisteti, ega seda süüdimõistmist ennast.

See ongi vaidlustatud kohtuotsus.

- 2 Kassaator väidab, et rikutud on nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsuse 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil, artiklit 25; 19. detsembri 2003. aasta Euroopa vahistamismääruse seaduse artikli 4 punkti 5, ja 15. mai 2012. aasta seaduse, mis käsitleb vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamist Euroopa Liidu liikmesriigis määratud vabadusekaotuslike karistuste või meetmete suhtes, artikli 38 lõiget 1.

Ta väidab, et pärast tuvastamist, et tuleb kohaldada Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikku alust, kuna on tõsist alust arvata, et selle akti täitmine võib tuua kaasa kassaatori põhiõiguste rikkumise, ei saanud apellatsioonikohus rakendada 19. detsembri 2003. aasta seaduse artikli 6 punktis 4 nimetatud täitmata jätmise vabatahtliku aluse tagajärgi ning määrata, et kuna kassaator elas Belgias, tuleb vahistamismääruse teinud riigis määratud vabadusekaotuslik karistus viia täide Belgias.

- 3 Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta artikli 1 lõike 2 kohaselt täidavad liikmesriigid mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt nimetatud raamotsuse sätetele.

Euroopa Liidu Kohtu 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsusest liidetud kohtuasjades C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU tuleneb, et Euroopa vahistamismääruse mehhanismi eesmärk on eelkõige võidelda sellise tagaotsitava isiku karistamata jäämise vastu, kes viibib muul territooriumil kui see, kus teda kahtlustatakse süüteo toimepanemises.

Lisaks otsustas Euroopa Liidu Kohus 29. juuni 2017. aasta kohtuotsuses C-579/15, et liikmesriigi pädeval kohtul tuleb kogu siseriiklikku õigust arvesse võttes ja selles tunnustatud tõlgendusmeetodeid kasutades tõlgendada põhikohtuasjas käsitletavaid siseriiklikke õigusnorme niipalju kui võimalik kõnealuse raamotsuse sõnastusest ja eesmärgist lähtudes. See kohustus tähendas kõnealuses Euroopa Kohtu lahendatavas asjas, et kui keeldutakse sellise isiku üleandmiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kelle suhtes on vahistamismääruse teinud liikmesriigis tehtud lõplik kohtuotsus, millega on talle mõistetud vabadusekaotuslik karistus, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutustel kohustus tagada ise sellele isikule mõistetud karistuse tegelik täideviimine.

Vastavalt raamotsuse artikli 1 lõikele 3 ei mõjuta raamotsus siiski kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud Euroopa Liidu lepingu artiklis 6.

19. detsembri 2003. aasta seaduses, millega võeti see raamotsus üle Belgia õiguskorda, on artikli 4 punktis 5 sätestatud, et Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldutakse juhul, kui on tõsist alust arvata, et Euroopa vahistamismääruse täitmise tagajärjel rikutakse asjaomase isiku põhiõigusi niisugustena, nagu need on tagatud Euroopa Liidu lepingu artikliga 6. See Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise alus on kohustuslik.

Lõpetuseks, vastavalt sama seaduse artikli 6 punktile 4, millega võeti üle raamotsuse artikli 4 punkt 6, võib Euroopa vahistamismääruse täitmisest keelduda muu hulgas juhul, kui see vahistamismäärus tehti karistuse täideviimiseks ning kui asjaomane isik viibib või elab Belgias ja pädevad Belgia ametiasutused kohustuvad viima selle karistuse täide vastavalt Belgia õigusele. Sellisel juhul näeb 15. mai 2012. aasta seaduse artikli 38 lõige 1 ette, et eeluurimiskohtuniku otsuse tulemusena tunnustatakse Euroopa vahistamismääruse aluseks olevas kohtulahendis määratud karistust või vabadusekaotuslikku meedet ning viiakse see täide, ning see süüdimõistev otsus viiakse täide vastavalt kõnealuse 15. mai 2012. aasta seaduse sätetele.

- 4 Esitatud õigusväide tõstatab küsimuse, kas juhul, kui Euroopa vahistamismäärust täitva riigi kohtud on tuvastanud, et tagaotsitava isiku üleandmise korral vahistamismääruse teinud liikmesriigile esineb isiku põhiõiguste rikkumise oht, ning et seda ohtu ei saa mõistliku aja jooksul kõrvaldada, mistõttu need kohtud peavad keelduma Euroopa vahistamismääruse täitmisest, võivad need samad vahistamismäärust täitva riigi kohtud siiski selleks, et vältida sellise tagaotsitava isiku karistamata jäämist, kes viibib muul territooriumil kui see, kus teda

kahtlustatakse süüteo toimepanemises, otsustada, et, vastavalt sätte, millega on raamotsuse artikli 4 punkt 6 riigi õiguskorda üle võetud, tuleb määrata selle vabadusekaotusliku karistuse, mis mõisteti asjaomasele isikule Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigis ning mida käsitleb see vahistamismäärus, täideviimine vahistamismäärust täitvas liikmesriigis.

Teisisõnu, kas järeldusega, et on olemas kõnealuse Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslik alus, on vastuolus see, et võidakse rakendada nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse kohta artikli 4 punktis 6 nimetatud Euroopa vahistamismääruse vabatahtliku täitmata jätmise aluse tagajärgi?

- 5 Erinevalt kohtuasjast, milles tehti Euroopa Liidu Kohtu eespool viidatud otsus C-579/15, eelnes käesolevas asjas järeldusele, et asjaomane isik elab vahistamismäärust täitvas riigis ja tuleb rakendada raamotsuse artikli 4 punktis 6 nimetatud vabatahtlikku vahistamismääruse täitmata jätmise alust, järeldus, et selle isiku üleandmine vahistamismääruse teinud riigile tekitaks tema põhiõiguste rikkumise ohu, mistõttu tuleb rakendada 19. detsembri 2003. aasta seaduse artikli 4 punktis 5 ette nähtud kohustuslikku vahistamismääruse täitmata jätmise alust.

Eespool esitatud küsimusele peaks võimaldama vastata ainuüksi nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 punkti 6 tõlgendamine.

Seega tuleb vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 lõikele 3 esitada Euroopa Liidu Kohtule resolutsioonis sõnastatud küsimus.

- 6 Kuna eeluurimiskohtunik vabastas kassaatori 12. septembril 2023 tingimusel, et ta täidab tema liikumisvabaduse piiramise tingimusi, millega keelatakse tal eelkõige välismaale sõita, kusjuures selle otsuse mõju kestab seni, kuni on tehtud lõplik otsus Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta, ning kuivõrd vastus esitatud küsimusele on selle otsuse tegemiseks määrava tähtsusega, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Liidu Kohtul kaaluda Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 viimases lõigus ja Euroopa Liidu Kohtu 25. septembri 2012. aasta kodukorra artiklis 107 ette nähtud kiirmenetluse kohaldamist.
- 7 Väite arutamine peatatakse seniks, kuni Euroopa Liidu Kohus on teinud otsuse alljärgnevalt esitatud küsimuse kohta.

NEIL ASJAOLUDEL

KOHUS

otsustab peatada menetlus seniks, kuni Euroopa Liidu Kohus on vastanud järgmisele eelotsuse küsimusele:

Kas juhul, kui Euroopa vahistamismäärust täitva liikmesriigi kohtud on tuvastanud, et tagaotsitava isiku üleandmise korral vahistamismääruse teinud

liikmesriigile esineb seoses välisriigis mõistetud karistuse täideviimisega selle isiku põhiõiguste rikkumise oht, mille tõttu tuleb keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, lubab nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta artikli 4 punkt 6 nendel vahistamismäärust täitva liikmesriigi kohtutel, kes tuvastavad, et tagaotsitav elab selles riigis, seejärel otsustada, et, vastavalt sättele, mis võtab riigi õiguskorda üle raamotsuse artikli 4 punkti 6, tuleb see vabadusekaotuslik karistus, mis mõisteti Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigis ning mida käsitleb see vahistamismäärus, täide viia vahistamismäärust täitvas liikmesriigis?

[...]

[...] [kuupäev ja allkirjad]

TÖÖDOKUMENT